

Minder fra 1849.

Af Førstelærer **J. Amorsen** i Rindby paa Fanø.

I 1849 var jeg en 10-aarig Skoledreng, og da fik jeg af en fædrelandssindet Bonde, Niels Christensen i Lydum, det Paalæg: „Naar du, John, bliver en gammel Dreng paa 70 Aar, skal du fortælle om, hvad vi nu oplever“. Dette Paalæg er i de svundne Aar ofte rundet mig i Hu, og det er ogsaa dette, der nu har drevet mig til at give en lille Skildring af den Begivenhed, som gjorde den 20. Juni 1849 til en uforglemmelig Mindedag for Lydum Sogns Beboere. Hvad skete da paa den Dag? Da havde vi den store Glæde at se den gamle, brave Overvagtmester Kloppenborg med 26 Aarhusdragoner i vor Midte, medens de slesvigholstenske Dragoner, der i længere Tid havde plaget Sognene i Ribe Amt med store Kontributioner af Korn og Fødevarer, fik Bisselæder i Støvlerne og flygtede lige ned til Kolding. Jeg husker saa tydeligt, at jeg var i Skole, hvor min Fader S. Amorsen var Lærer. Den Dag var der ankommen 4 slesvigholstenske Dragoner til Lydum Mølle, og de drev stærkt paa, at de Vogne, der holdt i Møllen og var belæssede med Korn og Fødevarer, skulde køre til Kolding; men

Beboerne, der havde faaet Nys om, at vore egne Dragoner ikke var langt borte, vilde ikke have, at Vognene skulde køre, og de kom derfor med allehaande Udflugter. Lidt op ad Formiddagen kom 2 af Sognets Mænd ind i Skolen og sagde til min Fader: „I Dag skal du ikke holde Skole, men følg med ned til Møllen“. Til Glæde for Børnene blev Skolen hævet, og Fader fulgte med til Møllen, der er beliggende tæt ved Skolen og Kirken. Da Dragonerne blev ved med Trusler, dersom Kuskene ikke vilde køre, stod min Fader frem og sagde til dem: „I kan vel forstaa, at vi i Dag er sat i en pinlig Stilling; I siger, at vi skal køre, men vore egne Forposter har givet os Ordre, at vi ikke maa“. Det kan nok være, at det var uklogt at fremkomme med en saadan Udtalelse, men den vandt Bifald hos Beboerne, og den gamle Møller U. A. Bech sagde: „Det kan jeg forstaa, Søren; i Dag talte du som en Karl“. Hidtil havde Dragonerne været sorgløse, men nu kom de i en Fart til Hest og op til Kirken, hvorfra der er god Udsigt mod Nord og Øst; der er sandsynligt, at de har faaet Øje paa vore Dragoner i $\frac{1}{2}$ Mils Afstand; thi de forlod snart Møllen uden at faa Vognene med, uagtet de holdt forspændte. Et godt Kvarter efter Fjendens Afrejse kom 3 danske Dragoner til Lydum Mølle, hvor de skulde have Attest fra Sognefogden paa, at de have været i Møllen; men han havde i den almindelige Forvirring og Ophidselse forladt Sognet og var gaaet op i Lunde Sogn. De lod sig derfor nøjes med en Attest fra min Fader, og de gav Ordre til, at Vognene skulde køre hjem, og denne Befaling blev straks efterkommet under Folks Jublen. Dernæst befalede de, at alle, som havde Heste, skulde møde til Hest paa et Højdedrag,

som kaldes „Kobbeltbjerg“, tæt Østen for Kirken og Møllen. Det var Meningen, at Fjenden skulde tro, at der var kommen en stor Hærstyrke, og denne Befaling blev øjeblikkelig opfyldt; thi fra alle Kanter kom der baade Ryttere og Fodfolk, der alle var i en oprømt Stemning. De 3 Dragoner forlod derpaa Sognet; men nu dalede Stemningen, og nogle Mænd udtalte, at det saa ikke godt ud for os, dersom Fjenden skulde komme igen. Der blev derfor afsendt Stafet til Kloppenborg, som antoges at være i Brosbøl Kro, at han endelig maatte komme os til Hjælp. Noget over Middag havde vi den store Glæde, at gamle Kloppenborg kom til Lydum Mølle med sine 26 Dragoner, fulgt af mange Mænd fra Sønder Vium, og Pastor Bruun fra Hemmet red ved Overvagtmasterens Side. Dragonerne lodrede deres Heste, og de fik selv, hvad de ønskede; thi den unge Møller John Bech viste storartet Gæstfrihed. Man saa enkelte Ryttere i Syd i Lunde Sogn, og der var flere, der sagde, at det var Fjender; men da Kloppenborg fik Kikkerten for Øjet, sagde han: „Aa, Børn! det er Bønder!“ Han udtalte, at han havde Ordre til at dække Ringkøbing Amt for Fjendens Udskrivninger efter Amtmand Grev Schulins Anmodning, uagtet han havde hævdet, at Beboerne i Ribe Amt ligesaa vel var danske som Beboerne i Ringkøbing Amt. „Jeg er i i Dag“, sagde han „imod min Ordre og paa mit eget Ansvar gaaet ind i Ribe Amt; gaar det godt, slipper jeg for Tiltale, men gaar det galt, faar jeg paa Hovedet“. De tilstedeværende Mænd udtalte deres Glæde over, at han og hans Dragoner var komne, og erklærede, at de vilde svare for Følgerne. Efter et længere Ophold blev der kommanderet: „Til Højre! Marchér op!“ og til min store Forundring drog Hestene

Syd ud fra Møllen, uden at Dragonerne behøvede at tage i Tøjlerne. De red rodevis, og sidst red Kloppenborg og Præsten, fulgt af en stor Mængde ridende Bønder. Hen paa Eftermiddagen ankom den unge Kloppenborg, som var Vagtmester, med 8 Dragoner til Lydum Mølle; nogle Bønder, der var med, raabte: „Vi har en Pikkelhue“! Det var ved Ovtrup, at han blev taget, da han kom med en Transport af Vogne. Vore Dragoner red lige ind paa ham, inden han opdagede, at det var danske Dragoner; han var Seminarist og var efter Sigende forlovet med den rigeste Købmands Datter i Tønder. Han saa meget nedslaaet ud, hvorfor Folk ogsaa modtog ham med Tavshed. Efter et kort Ophold drog de af Sted efter Skern; men en Timestid efter kom Kloppenborg med 17 Dragoner, og de havde ogsaa en Fange med, der sad helt rolig og røg af en sølvbeslaet Pibe; men ham raabte Folkene til: „Vi kender dig nok, du har været her før; Piben har du stjaalet“! Det var en Dragon, Pedersen fra Læk, som havde lært i Aarhus, hvor Kloppenborg havde været hans Lærer, men i Stedet for at møde i Aarhus havde han sluttet sig til Oprørerne. Kloppenborg var meget opbragt paa ham, og jeg erindrer endnu den haarde Straffetale, han holdt til ham; den lød saaledes: „Havde jeg kendt dig i det Øjeblik, du fik Pardon, — du havde ikke faaet den, en Kugle er for god til dig: du skulde have været skaaret lige saa smaat som Hakkelse“. Dragonerne fik atter fri Fortæring i Møllen; der var ingen, der bød Fangen noget. Men da lagde jeg Mærke til, at den Dragon, som førte Fangens Hest, tog sin Feltflaske frem og bød ham drikke af den, ligesom han ogsaa sørgede for, at Folkene ikke blev for nærgaaende, idet han sagde:

„Det er jo bleven *hans* Lod; vi véd ikke, naar det bliver *vor* Lod“. Baade Folk og Dragoner var i ypperlig Stemning, især lagde jeg Mærke til en Dragon, der havde 2 Sabler og red paa en rød Skimmel, som han klappede, idet han sagde: „Du har løbet godt i Dag, Dorret, og vi tog én Tysker; men kunde du have løbet dobbelt saa godt, saa havde vi taget 2 til“. Den samme Dragon havde Natten i Forvejen redet en lang Vej som Stafet; (der blev sagt: 7 Mil), hvorfor han ved deres Ankomst til Møllen ingenting vilde nyde, uagtet min Fader bød ham Malurt-Brændevin; han sagde blot, at Kriegerlivet var et haardt Liv. Men da han igen kom til Møllen, fik han Øje paa min Fader og sagde: „Kom nu med Deres Malurt-Brændevin, for da jeg kunde lugte Tyskerne, kom jeg mig“. Der var en anden Mand, som jeg ogsaa særlig lagde Mærke til, det var en større Gaardejer, Hans Sejrup fra Viumgaard. Han var i høj Grad eksalteret, og jeg spurgte derfor min Fader, hvem den gale Mand var; men han svarede: „Ti stille, det er Hans Sejrup fra Viumgaard“. At jeg troede, han var gal, kom af, at hans Hoppe havde blodige Sider, saa stærkt havde han sporet den, og Munden gik ustandselig paa ham. Der fortaltes, at han kunde ride hurtigere end Dragonerne, og da en Dragon havde Sablen udtrukken, og han saa Skeden slingre ved Siden, raabte han: „Lad mig faa den!“ Han var Dragonernes bedste Mand, ham syntes de om. Der fortaltes ogsaa et lille Træk fra Henne Sogn. En dansk Dragon forfulgte én af Fjenderne; de passerede et Hus, hvor der stod en Kone i Døren med en Økse i Haanden, og Dragonen tilraabte hende: „Hvi for kastede du ham ikke Øksen lige i Hovedet?“ —

En af de sidste Dage i Juni havde vi igen den Glæde at se den brave Kloppenborg og hans Dragoner; det var paa Tilbagevejen fra en Tur, han havde gjort til Varde. De overnattede i Lydum, men Kloppenborg udtalte, at den næste Vej var den bedste; thi han havde faaet Efterretning om, at baade Kavalleri og Artilleri var udsendt af Fjenden imod ham. Dette havde sin Betydning; thi disse Tropper naaede ikke saa betids tilbage, at de kunde deltage i Slaget ved Fredericia 6. Juli 1849, hvor Oprørerne fik brodne Pander.

Rettelser.

- I Bind, Side 91, Linie 4 f. o.: de Teilmann, læs: Teilmann.
III - " 39, " 1 f. o.: nedbrændte, læs: nedblæste.
IV - " 1, " 11 f. o.: Else, læs: Elise.
- - " 56, " 15 f. n.: Grubbe, læs: Grube.
- - det v. Side 128 tilhæftede Skema, Linie 28 f. o.: Hal-
lansnap, læs: Hollansnap.
-